01/01/2023

Με σκέψεις του π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ εύχεται για το νέο έτος ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος στην Ποιμαντορική Εγκύκλιο για την Πρωτοχρονιά του 2023 παρουσιάζει κάποιες σκέψεις του μεγάλου θεολόγου του 20ου αιώνα Γεωργίου Φλωρόφσκυ, για το πως εργάσθηκε και πως εργάζεται η Εκκλησία μέσα στον κόσμο, προκειμένου να δώσει στο ποίμνιό του την έμπνευση να ζήση πάνω στην γη έχοντας το πολίτευμά του στον ουρανό.

Στην Εγκύλκιο παρουσιάζονται οι επισημάνσεις του **π. Γ. Φλωρόφσκυ,** ότι ο Χριστιανισμός πέρασε μέσα στην ιστορία ως κοινότητα, δηλαδή ως Εκκλησία, με ενότητα, ως ένα σώμα. Συγκροτούσε μια ιδιαίτερη πολιτεία, η οποία δεν ανήκε στον κόσμο αυτόν, αλλά στο ουρανό. Αυτή η ιδιαίτερη πολιτεία της Εκκλησίας αναπτυσσόταν μέσα σε μια άλλη εγκόσμια πολιτεία, η οποία απαιτούσε να έχη στην υπηρεσία της όλο τον άνθρωπο, όπως αντίστοιχα η Εκκλησία απαιτούσε να έχη όλο τον άνθρωπο στην υπηρεσία του Θεού. Ήταν δύο πολιτείες με διαφορετική συγκρότηση και διαφορετικούς σκοπούς.

Οι πρώτοι Χριστιανοί ως «ξένοι» και «πάροικοι» στον κόσμο βρέθηκαν σε μια

κατάσταση δύσκολη, αφού «η σύγκρουση των δύο πολιτειών (πατρίδων) ήταν ανα¬πόφευκτη», και έτσι εξηγούνται οι διωγμοί των Ρωμαίων Αυτοκρατόρων εναντίον των Χριστιανών. Στην εν τω κόσμω πορεία της Εκκλησίας εμφανίστηκαν δύο τάσεις. Η πρώτη ήταν η φυγή στην έρημο και η δεύτερη ο εκχριστιανισμός της Ρωμαικής Αυτοκρατορίας. Και οι δύο προτάσεις δοκιμάστηκαν στην πράξη με επιτυχίες και αποτυχίες. Επιτεύχθηκαν αλλαγές «μεταμορφώσεις» στην δομή της Αυτοκρατορίας. Η «εκκλησιαστικοποίηση» όμως της Αυτοκρατορίας ήταν αποτυχία. Η φυγή στην έρημο εξέφρασε καλύτερα την ζωή του Ευαγγελίου.

Δύο διατυπώσεις του π. Γ. Φλωρόφσκυ χρησιμοποιούνται από τον Σεβασμιώτατο, ως μια εκπλητική περιγραφή του τι είναι και τι κάνει η Εκκλησία, τις οποίες διατυπώσεις κάνει προτρεπτικό λόγο προς το ποίμνιό του για εμπνευσμένη ζωή. Κατά τον π. Γ. Φλωρόφσκυ η Εκκλησία είναι **«προκεχωρημένο φυλάκιο»** του ουρανού στη γη ή **«άποικία του ουρανού»** στην γη. Οπότε μέσα στο κόσμο καλούμαστε να έχουμε τον νού στραμμένο στο Θεό και στην ούράνια πατρίδα, ώστε να αισθανόμαστε ότι ο τόπος στον οποίο ζούμε είναι «μια αποικία του ουρανού», από την οποία αναμένουμε την επιστροφή στην πραγματική μας πατρίδα.

Αναλυτικά η Ποιμαντορική Εγκύκλιος:

Ἱερόθεος
ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος καί Μητροπολίτης
τῆς Θεοσώστου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου

Πρός
τούς Κληρικούς, μοναχούς καί λαϊκούς
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Νέον ἔτος ἀνέτειλε καί μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νά ἀνταλλάξουμε εὐχές, νά συναντηθοῦμε καί νά ἑορτάσουμε πανηγυρικά, γιά νά ἀνανεώσουμε τήν ἀγάπη μας, τήν ἐλπίδα μας γιά ζωή, γιά ὑγεία καί ἐλευθερία ἀπό ὅ,τι μᾶς καταδυναστεύει.

Αὐτή ἡ ἑορτή τοῦ νέου ἔτους μοῦ δίνει τήν εὐκαιρία νά ἐπικοινωνήσω μαζί σας καί νά εὐχηθῶ αὐτό τό νέο ἔτος νά ἐκπληρωθοῦν οἱ εὐγενεῖς πόθοι στήν ζωή σας, στόν ἐπαγγελματικό σας χῶρο, στήν οἰκογένειά σας καί στήν κατά Θεόν πορεία σας.

Μέ τήν εὐκαιρία αὐτήν θά ἤθελα νά σᾶς παρουσιάσω κάποιες σκέψεις ἑνός μεγάλου θεολόγου τῆς ἐποχῆς μας, τοῦ π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, πού ἀναφέρονται στόν τρόπο πού ἐργάσθηκε ἡ Ἐκκλησία στό παρελθόν, ἀλλά καί ἐργάζεται στό

παρόν, μέσα σέ δύσκολες καί τραγικές συνθῆκες τῆς ζωῆς.

Κατ’ ἀρχάς, ὅπως παρατηρεῖ «ὁ Χριστιανισμός εἰσῆλθε στήν ἱστορική σκηνή σάν μιά κοινότης ἤ κοινωνία, σάν νέα κοινωνική τάξη ἤ καί σάν νέα κοινωνική διάσταση, τουτέστιν ὡς Ἐκκλησία. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοί εἶχαν δυνατό αἴσθημα πώς ἦταν ἕνα σῶμα».

Ἤδη ὁ Ἀπόστολος Πέτρος γράφει στούς Χριστιανούς τῆς ἐποχῆς του: «Ὑμεῖς δέ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαός εἰς περιποίησιν, ὅπως τάς ἀρετάς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τό θαυμαστόν αὐτοῦ φῶς· οἵ ποτε οὐ λαός, νῦν δέ λαός Θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δέ ἐλεηθέντες» (Α΄ Πέτρ. β΄, 9-10). Οἱ Χριστιανοί ἀποτελοῦσαν τόν νέον λαό τοῦ Θεοῦ.

Ὅμως, στόν χῶρο πού ἀναπτυσσόταν αὐτός ὁ νέος λαός τοῦ Θεοῦ «ὑπῆρχε καί μιά ἄλλη πολιτεία, μιά πραγματικά παγκόσμια, καί αὐστηρά ὁλοκληρωτική πολιτεία, ἡ Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία, πού αἰσθανόταν πώς ἦταν ἁπλῶς ἡ μόνη Αὐτοκρατορία. Ἀπαιτοῦσε νά εἶναι ἡ πολιτεία, πού περιελάμβανε ὅλο τόν κόσμο, συγκεντρωτική καί μοναδική. Ἀπαιτοῦσε νά ἔχη τόν ὅλο ἄνθρωπο στήν ὑπηρεσία της, ὅπως ἡ Ἐκκλησία ἀπαιτοῦσε τόν ὅλο ἄνθρωπο στήν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ».

Πρόκειται, λοιπόν, γιά δύο πολιτεῖες, τήν ἐκκλησιαστική καί τήν πολιτική, πού εἶχαν διαφορετικό τρόπο συγκροτήσεως, διαφορετικούς σκοπούς, ἀλλά σέ κάποια σημεῖα συναντιόνταν μεταξύ τους στήν ἀντιμετώπιση τῶν καθημερινῶν ζητημάτων. Γενικά, οἱ Χριστιανοί εἶχαν τήν συνείδηση ὅτι εἶχαν μιά ἄλλη πατρίδα, τόν οὐρανό, ὅπως γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἡμῶν γάρ τό πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καί σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὅς μετασχηματίσει τό σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τό γενέσθαι αὐτό σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ» (Φιλ. γ΄, 20-21). Καί ἀλλοῦ γράφει: «Οὐ γάρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλά τήν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν» (Ἑβρ. ιγ΄, 14).

Οἱ Χριστιανοί αἰσθάνονταν «ξένοι» καί «πάροικοι» (Ἐφ. β΄, 19). Καί ἐνῶ ἐξαναγκάζονταν νά ζοῦν σέ μιά Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία καί ἦταν μέλη της, ἐν τούτοις, ζώντας σέ αὐτήν τήν ἐπίγεια πατρίδα, εἶχαν «ἕνα ἄλλο δικό τους σύστημα ὑποταγῆς», εἶχαν ἕνα ἄλλο «σύστημα πατρίδας», κατά ἕναν ἀρχαῖο ἐκκλησιαστικό συγγραφέα.

«Οἱ Χριστιανοί ἔμεναν στόν κόσμο καί ἦταν ἕτοιμοι νά ἐκτελέσουν πιστά τά καθημερινά τους καθήκοντα, ἀλλά δέν θά μποροῦσαν νά δεσμευθοῦν μέ πλήρη ὑποταγή στό πολίτευμα αὐτοῦ τοῦ κόσμου, τῆς γήϊνης Πολιτείας, γιατί τό πολίτευμά τους ἦταν κάπου ἀλλοῦ, δηλαδή “στά οὐράνια”».

Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ πρῶτοι Χριστιανοί βρέθηκαν σέ μιά κατάσταση δύσκολη,

ἀφοῦ «ἡ σύγκρουση τῶν δύο πολιτειῶν (πατρίδων) ἦταν ἀναπόφευκτη», καί ἔτσι ἐξηγοῦνται οἱ διωγμοί τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Ὁπότε, ἡ Ἐκκλησία βρέθηκε σέ μιά ἀντινομική κατάσταση καί ἀντιμετώπιζε τό ἐρώτημα ἤ θά ἠρνεῖτο τόν κόσμο καί τήν ἀνθρώπινη πολιτεία ἤ θά τήν ἐκχριστιάνιζε.

Ἑπομένως, παρουσιάστηκαν δύο τάσεις. Ἡ πρώτη τάση ἦταν «ἡ φυγή στήν ἔρημο», μέ τίς μοναχικές κοινότητες, διοργανωμένες ὡς νέες πολιτεῖες μέ ἄλλους νόμους καί ἄλλο σκοπό, καί ἡ δεύτερη τάση ἦταν ἡ «οἰκοδόμηση τῆς Χριστιανικῆς Αὐτοκρατορίας», τό νά «ξαναχτίσουν τόν κόσμο σύμφωνα μέ τόν νόμο τοῦ Εὐαγγελίου».

Καί οἱ δύο προτάσεις δοκιμάστηκαν στήν πράξη. Ὑπῆρξαν περιπτώσεις πού οἱ μοναστικές κοινότητες διοργανώθηκαν μέ βάση τήν πρώτη Ἐκκλησία τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων», καί ἄλλες περιπτώσεις πού μεταμορφώθηκαν οἱ δομές τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Φυσικά, ὑπῆρχαν καί περιπτώσεις πού καί οἱ δύο προτάσεις ἀπέτυχαν. Κυρίως παρατηρήθηκε ὅτι «ἡ ἰδέα μιᾶς “ἐκκλησιαστικοποιημένης” αὐτοκρατορίας ἦταν ἀποτυχία», «ἀλλά ἡ ἔρημος πέτυχε καλύτερα» νά ἐκφράση τήν ζωή τοῦ Εὐαγγελίου.

Καί ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ παρατηρεῖ: «Οἱ Χριστιανοί δέν ἀρνοῦνται τόν πολιτισμό σάν πολιτισμό. Εἶναι ὅμως αὐστηροί γιά κάθε ὑπάρχουσα πολιτιστική κατάσταση καί τήν κρίνουν μέ τά μέτρα τοῦ Χριστοῦ. Γιατί οἱ Χριστιανοί εἶναι υἱοί τῆς αἰωνιότητος, δηλαδή οἱ μελλοντικοί πολῖτες τῆς οὐράνιας Ἱερουσαλήμ. Ἀκόμη προβλήματα κι ἀνάγκες “τοῦ αἰῶνος τούτου” δέν μποροῦν ν’ ἀποπεμφθοῦν ἤ νά παραθεωρηθοῦν σέ καμμιά περίπτωση καί κατά καμμιά ἔννοια, ἀφοῦ οἱ Χριστιανοί καλοῦνται νά ἐργασθοῦν καί νά ὑπηρετήσουν ἀκριβῶς “σ’ αὐτό τόν κόσμο” καί “σ’ αὐτό τόν αἰῶνα”. Μόνο πού πρέπει ὅλες αὐτές οἱ ἀνάγκες, οἱ σκοποί καί τά προβλήματα νά θεωρηθοῦν μ’ αὐτή τή νέα κι εὐρύτερη προοπτική πού ἀποκαλύπτεται ἀπό τή χριστιανική ἀποκάλυψη πού φωτίζεται ἀπό τό φῶς της».

Αὐτές οἱ παρατηρήσεις τοῦ π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ εἶναι πολύ ἀξιόλογες γιά τήν ἐποχή μας, γιατί παρατηρεῖται, δυστυχῶς, σέ μερικά σημεῖα ἡ ἐκκοσμίκευση τῆς Ἐκκλησίας. Βέβαια, δέν ἐκκοσμικεύεται ἡ Ἐκκλησία, ἀλλά τά μέλη της, πού ἀλλοιώνουν τήν διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων. Πολλά μέλη τῆς Ἐκκλησίας συμβιβάζονται μέ τήν νοοτροπία καί τίς δομές τοῦ κόσμου τούτου, ταυτίζονται μέ τόν εὐδαιμονιστικό καί ἡδονιστικό τρόπο ζωῆς, περιορίζονται στίς αἰσθήσεις καί τά αἰσθητά τοῦ κόσμου τούτου καί ξεχνοῦν τήν ζωή πού ἀποκάλυψε ὁ Χριστός.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἤδη, μέ τήν σημερινή ἡμέρα εἰσερχόμαστε στό νέον ἔτος 2023 καί καλοὐμαστε νά μεταμορφώσουμε τήν ζωή μας, νά τήν θέσουμε σέ νέες βάσεις καί σέ νέα προοπτική, νά μή εἴμαστε δεδουλωμένοι «ὑπό τά στοιχεῖα τοῦ κόσμου» (Γαλ. δ΄, 3), ἀλλά νά εἴμαστε «συμπολῖται τῶν ἁγίων καί οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ» (Ἐφ. β΄, 19). Ζώντας σέ αὐτήν τήν πρόσκαιρη ζωή ἄν δέν μποροῦμε νά τήν μεταμορφώσουμε μέ τήν διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, τουλάχιστον νά ἀγωνιζόμαστε νά μή γινόμαστε δοῦλοι τῆς φθορᾶς καί νά μή προδίδουμε τόν Χριστό.

Θά ὁλοκληρώσω τίς σύντομες αὐτές σκέψεις μέ ἕναν ἐκπληκτικό λόγο τοῦ π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ γιά τό πῶς ζοῦσαν οἱ πρώτοι Χριστιανοί: «Σ’ “αὐτόν τόν κόσμο” οἱ Χριστιανοί δέν μποροῦσε παρά νά εἶναι ὁδοιπόροι καί ξένοι. Τό πραγματικό τους πολίτευμα ἦταν στά οὐράνια (Φιλ. 3, 20). Ἡ Ἐκκλησία ἦταν παροικία σ’ αὐτόν τόν κόσμο (παροικοῦσα). Ἡ χριστιανική κοινωνία ἦταν κάτι πού ἀνῆκε στή δικαιοδοσία ἄλλου πολιτεύματος, στήν δικαιοδοσία πού εἶχε ὁ ἐπάνω κόσμος στή γῆ. Ἡ Ἐκκλησία ἦταν “προχωρημένο φυλάκιο” τ’ οὐρανοῦ στή γῆ, ἤ “ἀποικία τοῦ οὐρανοῦ”» στήν γῆ.

Μέσα σέ αὐτό τό προφητικό καί ἀποστολικό πνεῦμα πρέπει νά ζήσουμε αὐτό τό νέο ἔτος, δηλαδή νά ζοῦμε σέ αὐτόν τόν κόσμο, νά προσπαθοῦμε νά τόν μεταμορφώσουμε, ὅσο εἶναι δυνατόν, ἀλλά νά ἔχουμε στραμμένο τό βλέμμα μας στόν Θεό καί τήν οὐράνια πατρίδα μας, ἀλλά καί νά αἰσθανόμαστε ὅτι ὁ τόπος πού ζοῦμε εἶναι «μιά ἀποικία τοῦ οὐρανοῦ», ἀναμένοντας νά πορευθοῦμε στήν πραγματική μας πατρίδα. Τότε ὅλα τά πράγματα τῆς ζωῆς, αὐτή ἡ ἴδια ἡ ζωή, ἀλλά καί ὁ θάνατος θά ἔχουν ἄλλο νόημα.

Εὔχομαι χρόνια πολλά μέ τήν ἔμπνευση πού δίνει ὁ Χριστός.

Μέ πατρικές εὐχές

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
+ Ο ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ ΙΕΡΟΘΕΟΣ